

implementation. This foreign exchange transactions of banks occupy a significant part in the activities of the domestic banking sector. In international practice, there is still no single universal scheme accounting currency transactions and foreign countries use different methods for displaying foreign exchange operations.

In this scientific article essence bank foreign exchange transactions, analyzes the current method of accounting and methodical approaches aimed at improving the quality of accounting needs for further effective management.

Keywords: *Commercial banks, foreign exchange, accounting, foreign exchange, exchange rate differences.*

УДК 332.055::338.45:664/675:338.436.33(477.64)

Почерніна Н.В.,
к.е.н., доцент,

Таврійський державний агротехнологічний університет

ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ АПК ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Анотація. *Охарактеризована структура переробної галузі АПК регіону, проаналізована динаміка обсягів виробництва основних видів продукції за останні 5 років, виявлені основні проблеми розвитку галузі.*

Ключові слова: *агропромисловий комплекс, переробна промисловість, харчова промисловість.*

Постановка проблеми. Переробна промисловість посідає провідну роль у структурі агропромислового комплексу України і розвивається у тісному взаємозв'язку з центральною його ланкою – сільським господарством. Споживаючи понад 50 % продукції сільського господарства, вона, в свою чергу, значною мірою забезпечує тваринництво кормовими ресурсами за рахунок вторинних відходів виробництва і вироблених кормових продуктів [1].

Переробна галузь АПК створює також умови для розвитку зовнішньої торгівлі, адже понад 56 % експорту продукції агропромислового комплексу України — це якісна продукція харчової та переробної промисловості [2].

Запорізький регіон має досить потужний АПК і розвиток його переробної галузі є важливим елементом реалізації Стратегії регіонального розвитку на період до 2015 роки [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розвитку агропромислового комплексу та харчової промисловості присвячені роботи таких вітчизняних вчених як Демяненко М.Я., Зубець М.В., Кропивко М.Ф., Лузана Ю.Я., Македонського А.В., Маліка М.Й., Мельника Б.Я., Месель-Веселяка В.Я., Могилової М.М., Осташко Т.О., Підлесецького Г.М., Саблука П.Т., Шпичака О.М. та багато інших.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є аналіз розвитку переробної промисловості АПК Запорізького регіону.

Поставлена мета обумовила розв'язання наступних завдань:

- охарактеризувати структуру переробної галузі АПК регіону;
- визначити тенденції виробництва основних видів продукції переробної галузі за останні п'ять років;
- виявити основні проблеми розвитку галузі.

Виклад основного матеріалу. Весь обсяг сільськогосподарської продукції розподіляється таким чином, що 60% надходить на промислову переробку, 25% споживається у свіжому вигляді, решта — використовується в самому сільському господарстві. Із перероблюваної сільськогосподарської продукції 85% як сировина поступає на підприємства харчової, а 15% — у галузі легкої промисловості. Тобто основна галузь, що переробляє сільськогосподарську сировину і є головним інтегратором АПК — це харчова промисловість, яка виробляє близько 16,3% продукції промислового виробництва України. Розміщення окремих галузей цього виробництва має свої особливості залежно від ступеня впливу на них сировинного чи споживчого фактора. У відповідності з цим виділяються три групи галузей харчової промисловості:

1. Група галузей, що переробляє нетранспортабельну (або малотранспортабельну) сировину при високих нормах її витрат й обмежених строках зберігання і виробляє транспортабельну продукцію, здатну до зберігання. Ці галузі орієнтуються на джерела відповідної сировини (цукрова, спиртова, крохмале-патокова, консервна, маслоробна, олійножирова);

2. Галузі, що переробляють транспортабельну сировину і випускають малотранспортабельну продукцію, або продукцію з обмеженими строками її зберігання. Такі галузі розміщуються в районах споживання готової продукції. Це — хлібопекарська, кондитерська, пивоварна, макаронна, молочна, безалкогольних напоїв;

3. Галузі, що можуть бути розміщені як в районах зосередження сировини, так і в районах споживання готової продукції (м'ясна, борошномельна). До цієї групи входять і ті галузі, в яких стадії технологічного процесу можуть бути територіально відокремленими (тютюнова, виноробна).

Запорізька область має значні потужності переробної галузі – зернопереробної, зернокруп'яної, хлібопекарної, м'ясопереробної, молокопереробної, кондитерської, олійно-жирової, лікєро-горілочної тощо. Харчову і переробну промисловість області представляють 28 борошномельних підприємств, 32 хлібопекарських підприємства, 10 підприємств з виробництва олії та маргаринової продукції, кондитерська фабрика, 13 молокопереробних підприємств, 21 м'ясопереробне підприємство, підприємства з виробництва пива та 6 – з виробництва безалкогольних напоїв [3, с. 19]. Виробництвом харчових продуктів займаються як базові підприємства харчової та переробної промисловості, так і сільськогосподарські підприємства та виробничі об'єднання ВАТ «Комбінат «Запоріжсталь» і ВАТ «Мотор-Січ».

У структурі обсягів реалізації промислової продукції Запорізької області у 2012 році виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів складало 7,7%, легка промисловість – 0,2%. У грошовому виразі обсяг реалізації харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів за січень-грудень 2012 року становив 6026681,9 тис. грн., обсяг реалізації продукції легкої промисловості за відповідний період склав 189604,9 тис. грн. [4].

Фінансовий результат до оподаткування підприємств харчової промисловості у 2011 році показав позитивне сальдо у розмірі 577295,6 тис. грн. Підприємства, які одержали прибуток, у загальній кількості підприємств

становили 63,3%. Легка промисловість завершила 2011 рік із збитками в обсязі 1769,5 тис. грн., хоча частка прибуткових підприємств у загальній кількості становила 69,1%. Рентабельність операційної діяльності у 2011 році для підприємств харчової промисловості складала 6,7%, для легкої промисловості – 1,7% [4].

Динаміка індексів виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів представлена на рис. 1 [4].

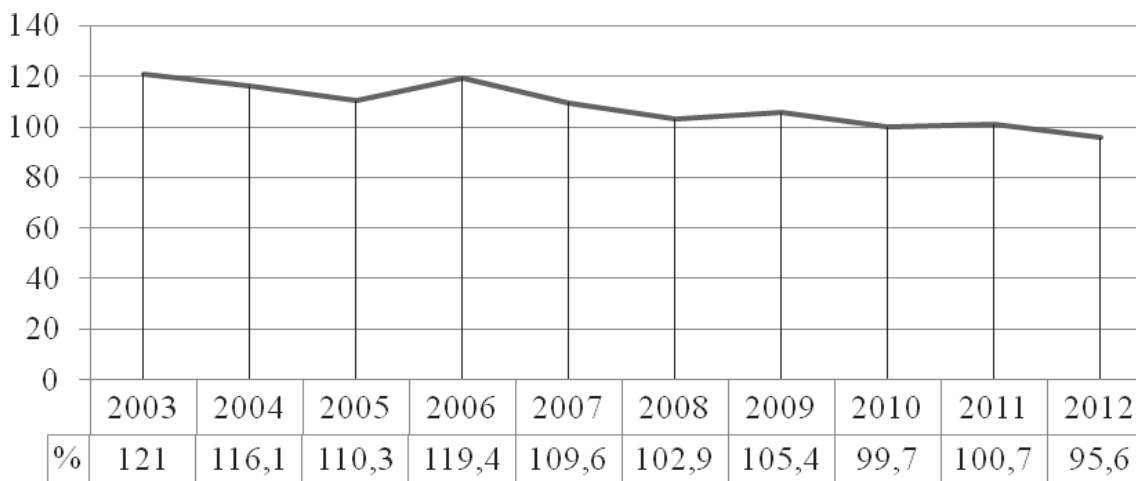

Рис. 1 Індекси виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, % до попереднього року

Графік демонструє негативну тенденцію щодо розвитку даного виду діяльності в АПК, що пов'язано із наявністю ряду ускладнень, що виникли в останні роки у функціонування переробної галузі.

Аналіз виробництва основних видів продукції переробної промисловості Запорізького регіону за останні 5 років виявив наступні тенденції:

– до 10 продуктів переробної промисловості з найбільшим обсягом виробництва відносяться: м'ясо свинини, яловичини, телятини; ковбасні вироби, олія; молоко і вершки; масло; кисломолочні продукти; борошно; хлібобулочні вироби; пиво; корми готові для сільськогосподарських тварин та свійської птиці;

– по таким товарним позиціям як м'ясо, ковбасні вироби, молоко, масло, тверді сири, кисломолочні продукти, крупи виробництво нарощувало

обсяги за період 2008-2010 роки і демонструвало зменшення обсягів виробництва у 2011-2012 роках;

- обсяг виробництва м'яса і субпродуктів І категорії скоротився з 2008 по 2012 рік на 9,8% (з 15199 до 13710 т). Однак, виробництво м'яса і харчових субпродуктів свійської птиці збільшилось майже в 36 разів (з 69 т у 2008 році до 2480 т у 2011 році);

- виробництво ковбасних виробів зросло на 35% (з 7304 т у 2008 до 9880 т у 2012 році);

- виробництво рафінованої та нерафінованої олії зросло в 1,8 разів (з 376882 до 679240 т);

- виробництво молока і вершків зросло майже в 1,8 разів (з 18787 т до 33191 т);

- виробництво масла вершкового збільшилось на 47% (з 2802 т до 4111 т);

- виробництво кисломолочних продуктів скоротилось на 40% (з 10776 т до 6447 т), виробництво жирних сирів зменшилося у 8 разів (з 19151 т до 2375 т);

- виробництво борошна зменшилось більш ніж на 40% (з 88815 т до 52820 т);

- обсяг виробництва хліба і хлібобулочних виробів зменшився на 13% (з 77091 т до 66898 т);

- виробництво пива зросло на 5% (з 34545 тис. дал у 2008 році до 36308 тис. дал у 2011 році);

- виробництво готових кормів для сільськогосподарських тварин та свійської птиці зросло на 12% (з 174813 т у 2008 році до 196504 т у 2012 році) [4].

Виявлені тенденції щодо виробництва окремих видів продукції переробної промисловості АПК відобразили найбільш суттєві економічні ризики області – це значна залежність від зовнішньоекономічної кон'юнктури

(прикладом є реалізація кисломолочних продуктів та жирних сирів) та нерозвинений внутрішній ринок.

Висновки. Запорізька область має в своєму розпорядженні достатній виробничий потенціал для виробництва основних продуктів харчування. У регіоні є багатогалузева харчова і переробна промисловість, яка здатна переробляти сільськогосподарську продукцію, що виробляється в області, забезпечувати населення харчовими продуктами і здійснювати поставки його за межі області.

Аналіз виробництва та споживання харчових продуктів виявив основні проблеми, що існують в харчовій та переробній галузях АПК:

- неповне використання виробничих потужностей підприємств через дефіцит сировинних ресурсів;
- труднощі зі збутом продукції через жорстоку конкуренцію на ринку продовольства;
- низька купівельна спроможність населення.

Важливими напрямками подолання виявлених проблем повинні стати заходи, передбачені Програмою забезпечення продовольчої безпеки Запорізької області на 2011-2015 роки щодо реалізації організаційних механізмів у таких сферах продовольчого ринку як хліб і хлібобулочні вироби, овочі, м'ясо і м'ясопродукти, риба та рибопродукти, молоко та молокопродукти [3].

Список літератури.

1. Марченко, В.М. Розвиток харчової промисловості в умовах мінливого зовнішнього середовища/ В.М.Марченко // Цукор України. - 2010. - №4. - С. 28-32.
2. Міагрополітики України: харчова промисловість набирає обертів // Наш вибір. – 2012. - № 6(40). – С. 62.
3. Програма забезпечення продовольчої безпеки Запорізької області на 2011-2015 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.zoda.gov.ua/images/article/original/000018/18936/programa-prod-bezpeki-2011---2015.pdf>

4. Статистична інформація Головного управління статистики у Запорізькій області [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zp.ukrstat.gov.ua>

5. Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zoda.gov.ua/article/1675/strategiya-regionalnogo-rozvitku-zaporizkoji-oblasti-na-period-do-2015-roku-zi-zminami-ta-dopovnennyami.html>

Summary

The purpose of this article is to analyze the development of agricultural processing industries of Zaporizhzhya region. Objectives of the study are: to describe the structure of the agroindustrial complex's processing industry in region; to identify the production trends of processing industry's major products during last five years; to determine the main problems of the industry.

85% of agricultural products are the raw material for the food industry and 15% are raw materials for light industry. Food processing industry in Zaporizhzhya region representing 28 flour mills, 32 bakeries, 10 enterprises for the production of oil and margarine, 1 confectionery, 13 dairy plants, 21 meat processing enterprises and beer factories and 6 soft drinks plants.

In 2012, the production of food, beverages and tobacco accounted for 7.7% of sales of region's industrial products and light industry was 0.2%.

Indexes of production of food, beverages and tobacco products had an overall downward trend from 2003 to 2012. Top-10 of processing industry's products of Zaporizhzhya region includes: meat, sausage products, butter, milk and cream, butter, dairy products, flour, bakery products, beer, food for farm animals and poultry.

Analysis of the production and consumption of food found major problems that exist in the food and processing industry of region's agroindustrial complex:

the shortage of raw materials leads to underutilization of production capacities;

the fierce competition in the food market makes heavy marketing of products;

purchasing power of population is low.

Important areas to overcome the identified problems should be the measures of the program to ensure food safety Zaporizhzhya region for 2011-2015.

Keywords: *agroindustrial complex, processing industry, food industry.*